

KENNISGROEP EUROPEES STRAFRECHT

NIEUWSBRIEF

januari 2018

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van de Kennisgroep Europees Strafrecht en Mensenrechten (KESM) van de rechtbank Amsterdam. In de Nieuwsbrief vindt u een maandelijkse selectie van de belangrijkste ontwikkelingen, jurisprudentie, annotaties, artikelen en andere publicaties op het gebied van Europees Strafrecht. Klik op de hyperlinks om naar de documenten te gaan.

In deze Nieuwsbrief komen de volgende onderwerpen aan bod:

- [ARTIKEL 3 EVRM: OPLEGGING LEVENSLANGE GEVANGENISSTRAF OP ZICHZELF NIET MEER IN STRIJD MET DEZE BEPALING VANWEGE MOGELIJKHEDEN TOT VERKORTING ERVAN](#)
- [ARTIKEL 6 EVRM: INREISVERBOD EN AANWEZIGHEIDRECHT BIJ BERECHTING IN HOGER BEROEP](#)
- [RICHTLIJN 2012/29 EU \(SLACHTOFFERRICHTLIJN\): GEEN HORIZONTALE RECHTSTREEKSE WERKING](#)
- [UITLEVERING: VERVOLGINGSUITLEVERING AAN TURKIJ; I.C. GEEN DREIGENDE FLAGRANTE SCHENDING](#)
- [ARTIKEL 6 EVRM](#)
- [UITLEVERING: PETRUHHIN-ARREST EN DE BEVOEGDHEIDSVREDELING TUSSEN UITLEVERINGSRECHTER EN MINISTER](#)
- [UITLEVERING: NA EEN VERBOD OP UITLEVERING IN KORT GEDING KAN DE MINISTER EEN NIEUWE BESCHIKKING NEMEN IN GEVAL VAN GEWIJZIGDE FEITEN EN/OF OMSTANDIGHEDEN](#)
- [KADERBESLUIT 2002/584/JBZ: TUL-BESLISSINGEN VALLEN NIET ONDER ARTIKEL 4 BIS, VOOR ZOVER ZIJ NIET DE AARD EN DE DUUR VAN DE STRAF WIJZIGEN](#)
- [KADERBESLUIT 2002/584/JBZ: BEOORDELING STRAFRECHTELIJKE VERANTWOORDELIJKHEID MINDERJARIGEN IN ABSTRACTO](#)
- [OVERLEVERING: ARTIKEL 7-PROCEDURE TEGEN POLEN STAAT \(NU\) NIET IN DE WEG AAN OVERLEVERING](#)

ARTIKEL 3 EVRM: OPLEGGING LEVENSLANGE GEVANGENISSTRAF OP ZICHZELF NIET MEER IN STRIJD MET DEZE BEPALING VANWEGE MOGELIJKHEDEN TOT VERKORTING DAARVAN

Hoge Raad 19 december 2017, ECLI:NL:HR:2017:3185

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: artikel 3 EVRM, Besluit Adviescollege levenslanggestraften, oplegging levenslange gevangenisstraf, mogelijkheden van verkorting daarvan

Vervolg op [ECLI:NL:HR:2016:1325](#). In dat tussenarrest oordeelde de Hoge Raad dat de oplegging van een levenslange gevangenisstraf op dat moment in strijd was met het EVRM, maar dat een door de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie in het vooruitzicht gestelde regeling aan die strijdigheid mogelijk een einde zou kunnen maken.

Op 1 maart 2017 is het Besluit Adviescollege levenslanggestraften (hierna: Besluit ACL) in werking getreden, dat per 1 juni 2017 is gewijzigd. Het Besluit ACL voorziet in een regeling ter zake van de advisering en de besluitvorming omtrent het aanbieden van zogeheten re-integratieactiviteiten aan levenslanggestraften, mede met het oog op eventuele gratieverlening. Deze advisering geschiedt door het Adviescollege levenslanggestraften (hierna: het Adviescollege).

In het besluit is bepaald dat uiterlijk 27 jaar na aanvang van de detentie de mogelijkheid van gratieverlening bestaat. De veroordeelde kan zelf ook om gratie vragen. Weliswaar kent de Gratiwet geen termijn waarbinnen een beslissing moet worden genomen, maar de veroordeelde kan de burgerlijke rechter vragen hiervoor een termijn te stellen. Ook heeft de burgerlijke rechter een toetsende rol in het geval er negatief beslist wordt op het gratieverzoek.

Een (eerste) advies door het Adviescollege levenslanggestraften over mogelijke re-integratieactiviteiten, waaronder eventueel ook re-integratieverlof, vindt na 25 jaar plaats. Voor die tijd moet de veroordeelde binnen de inrichting kunnen resocialiseren bijvoorbeeld door arbeid en scholing. Ook zal hem waar nodig passende (medische of psychiatrische) zorg worden geboden. De Raad voor Strafrechtstoepassing en jeugdbescherming (Rsj) toetst als penitentiaire rechter beslissingen die te maken hebben met onder meer resocialisatieactiviteiten binnen de inrichting en het niet verlenen van re-integratieverlof.

De Hoge Raad oordeelt dat het Nederlandse recht thans voorziet in een zodanig stelsel van herbeoordeling op grond waarvan in de zich daarvoor lenende gevallen kan worden overgegaan tot verkorting van de levenslange gevangenisstraf, dat de oplegging van de levenslange gevangenisstraf op zichzelf niet in strijd is met art. 3 EVRM. De recente introductie van dit stelsel betekent dat thans geen (doorslaggevende) betekenis toekomt aan de feitelijke mogelijkheden tot bekorting van de levenslange gevangenisstraf zoals die voordien bestonden. Dat laat onverlet dat indien op enig moment zou komen vast te staan dat een levenslange gevangenisstraf ook onder vigeur van het nieuwe stelsel van herbeoordeling in de praktijk nimmer wordt verkort, zulks bepaaldelijk een factor van betekenis zal zijn bij de alsdan te beantwoorden vraag of de oplegging dan wel de verdere tenuitvoerlegging verenigbaar is met art. 3 EVRM. Die vraag is thans echter niet aan de orde.

ARTIKEL 6 EVRM: INREISVERBOD EN AANWEZIGHEIDRECHT BIJ BERECHTING IN HOGER BEROEP

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 27 december 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:11341

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Artikel 6 EVRM, aanwezigheidsrecht, recht op rechtsbijstand, inreisverbod

Verdachte was uitgezet naar Turkije i.v.m. een ongewenstverklaring met oplegging van een inreisverbod van 10 jaren, gebaseerd op het (niet-onherroepelijke) vonnis van de rechtbank Noord-Nederland in de onderhavige zaak. Verdachte wenste aanwezig te zijn bij de behandeling van zijn zaak in hoger beroep. Het openbaar ministerie heeft de verdediging geïnformeerd hoe geregeld kan worden dat de verdachte gebruik kan maken van zijn aanwezigheidsrecht. Hiervoor moest de verdachte een visum aanvragen, waarna een tijdelijke opheffing van het inreisverbod zou worden aangevraagd. Verder wees het openbare ministerie erop dat er voorwaarden aan het visum konden worden gesteld in het belang van de openbare orde en de veiligheid, en wees het openbaar ministerie op een termijn voor de visumaanvraag i.v.m. het garanderen van een tijdelijke verstrekking. De raadsman is erna nog tweemaal geweest op deze termijn. Hierna maakte de raadsman er bezwaar tegen als verdachte gedurende de tijdelijke opheffing van het inreisverbod in Nederland in vreemdelingendetentie wordt geplaatst, daar de ongewenstverklaring was gebaseerd op een niet-onherroepelijk vonnis waartegen nog beroepsprocedure liep, en de vrijheidsbeneming niet was gebaseerd op voldoende ernstige bezwaren. Er is vervolgens geen visumaanvraag gedaan door verdachte of de raadsman. Als gevolg hiervan was verdachte niet aanwezig op de laatste zitting in hoger beroep van 13 december 2017. Tevens had de raadsman zich onttrokken in de onderhavige procedure op 11 december 2017, met als redenen de afwezigheid van zijn cliënt en als gevolg daarvan het gebrek aan vertrouwelijke spreektijd om de verdediging adequaat te kunnen voorbereiden, wat z.i. niet tot een eerlijk proces in de zin van artikel 6 EVRM zou leiden, waar hij niet aan verbonden wilde zijn. Er was dus ook geen raadsman aanwezig bij de laatste zitting. Om deze reden dient het Hof te toetsen of de procedure voldoet aan de eisen gesteld in artikel 6 EVRM.

Ten aanzien van het aanwezigheidsrecht stelt het Hof vast dat de verdachte meermalen is verteld volgens welke procedure hij van zijn aanwezigheidsrecht gebruik zou kunnen maken, maar dat de verdachte ervoor gekozen heeft hieraan geen medewerking te verlenen. Gelet op verdachte's bezwaren tegen deze procedure zal hij dit naar verwachting in de toekomst ook niet doen. Verder oordeelt het Hof dat de verdachte niet overtuigend heeft aangetoond waarom vreemdelingenbewaring van een week zo bezwarend voor hem is, noch dat vreemdelingenbewaring in de weg staat van het voorbereiden van een adequate verdediging. Daarnaast overweegt het Hof dat al het nodige voor het beoordelen van verdenkingen tegen verdachte volledig is uitgezocht: de verdachte is in eerste aanleg uitgebreid gehoord, hij is op drie eerdere zittingen van het Hof verschenen en heeft zijn reden voor het hoger beroep toegelicht, er is al uitgebreid aanvullend onderzoek gedaan, en er zijn geen essentiële nieuwe belastende feiten of omstandigheden ingebracht. Ten slotte betreft het Hof de ouderdom van de zaak in de afweging, overwegende dat de nabestaanden al lange tijd (sinds 2010) in onzekerheid verkeren en belang hebben bij het afdoen van de zaak.

Ten aanzien van het recht op rechtsbijstand stelt het Hof vast dat aan de verplichting tot toevoeging van een raadsman als bedoeld in artikel 41 Sv is voldaan; de onttrekking van de raadsman i.c. doet hier geen afbreuk aan. Bovendien is geen rechtsbijstand door een nieuwe advocaat kenbaar verlangd door de verdachte of de afgetreden raadsman.

Alles overziend is het Hof van oordeel dat aan de eisen voor een eerlijk proces zoals gesteld in artikel 6 EVRM of die daaruit uitvloeien is voldaan.

RICHTLIJN 2012/29 EU (SLACHTOFFERRICHTLIJN): GEEN HORIZONTALE RECHTSTREEKSE WERKING

Rechtbank Midden-Nederland, 22 december 2017, ECLI:NL:RBMNE:2017:6439

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Vergoeding van affectieschade, Richtlijn 2012/29 EU, Richtlijn na verstrijken implementatietermijn niet omgezet, horizontale en verticale rechtstreekse werking

Verdachte is veroordeeld door de Rechtbank Midden-Nederland tot 14 jaar gevangenisstraf voor het doodsteken van zijn hoogzwangere vriendin. Acht benadeelde partijen hebben zich in het geding gevoegd, waaronder dochter [B] van het slachtoffer. De helft van het bedrag van dochter [B], te weten €20.000, een deel van de vordering van [benadeelde 1], te weten €17.500,00 en het volledige bedrag van de schade gevorderd door [benadeelden 2-7] bestaat uit een vergoeding van affectieschade. Benadeelde partijen hebben zich beroepen op de Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten (Richtlijn 2012/29 EU), ter vervanging van Kaderbesluit 2001/220/JBZ.

De rechtbank overweegt dat de mogelijkheid voor vergoeding van immateriële schade in verband met het verlies van een dierbare zeer beperkt is naar huidig Nederlands recht, zoals geoordeeld door de Hoge Raad in het *Taxibus*-arrest en daaropvolgend het *Vilt*-arrest. Met betrekking tot Richtlijn 2012/29 EU merkt de rechtbank op dat de implementatietermijn van de Richtlijn al is verstreken, maar dat deze nog niet omgezet is in Nederlandse wetgeving. Hierdoor heeft de richtlijn alleen rechtstreekse werking in verticale zin, en kan de Richtlijn dus niet tegen een burger of particulier ingezet worden. Het beroep faalt op deze grond.

Om deze redenen verklaart de rechtbank alle benadeelde partijen niet-ontvankelijk voor zoverre hun vordering betrekking heeft op de affectieschade. De rechtbank bepaalt verder dat deze vorderingen bij de burgerlijke rechter kunnen worden aangebracht.

UITLEVERING: VERVOLGINGSUITLEVERING AAN TURKIJE; I.C. GEEN DREIGENDE FLAGRANTE SCHENDING ARTIKEL 6 EVRM

Gerechtshof Den Haag 31 oktober 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:3257

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: vervolgingsuitlevering aan Turkije, flagrante schending artikel 6 EVRM, rechtsmiddel als bedoeld in artikel 13 EVRM

Appellant bezit zowel de Turkse als de Nederlandse nationaliteit. De Minister heeft in 2015 de vervolgingsuitlevering aan Turkije toegestaan. In verband met de coup poging in 2016 heeft de Minister aanvullende informatie en garanties gevraagd. Nadat de Minister aanvullende informatie van de Turkse autoriteiten en van het ministerie van Buitenlandse Zaken had ontvangen, heeft hij meegedeeld dat hij de uitlevering van appellant aan Turkije verantwoord acht. De voorzieningenrechter heeft een verbod op uitlevering afgewezen.

In hoger beroep klaagt appellant over de verwerping van zijn beroep op het risico van schending van artikel 6 EVRM. Als gevolg van de coup poging bevinden volgens het hof (vermeende) aanhangers van de Gülen beweging zich in een kwetsbare positie, alsmede personen die betrokkenen zijn (geweest) bij het corruptieonderzoek tegen (familie van) overheidsdienaren/leden van de regering Erdogan en personen met een Koerdische achtergrond en (vermeende) banden met de PKK. Het hof heeft echter onvoldoende aanknopingspunten om aan te nemen dat appellant tot de hiervoor genoemde kwetsbare personen moet worden gerekend. Dat specifiek in de strafzaak tegen appellant voor politieke druk moet worden gevreesd, is onvoldoende onderbouwd. Meer in het bijzonder is niet gebleken dat appellant, zoals hij heeft gesteld, in verband wordt gebracht met de PKK.

Concrete aanwijzingen dat de Turkse overheid structureel invloed/druk uitoefent op commune strafzaken, ontbreken. Het voert te ver om op voorhand aan te nemen dat de gesignaleerde zorgwekkende ontwikkelingen ertoe zullen leiden dat de rechters in de strafzaak van appellant, die betrekking heeft op commune delicten, onvoldoende onafhankelijk/onpartijdig zullen zijn.

Het hof deelt het oordeel van de voorzieningenrechter dat niet is geconcretiseerd dat de strafzaak van appellant niet binnen een redelijke termijn zal worden behandeld. Het hof voegt daaraan toe dat uit de omstandigheid dat de termijn van de voorlopige hechtenis in Turkije (in 2013) gemiddeld 16,6 maanden duurt, niet blijkt dat appellant wordt blootgesteld aan het risico dat de redelijke termijn van berechting in zijn zaak op flagrante wijze zal worden

overschreden. De Turkse autoriteiten hebben bij brief van 3 februari 2017 gegarandeerd dat appellant het recht zal worden toegekend op een eerlijk proces binnen een redelijke termijn, conform de standaarden van artikel 6 EVRM. Indien later onverhoopt zou blijken dat de redelijke termijn toch zal worden overschreden, zodanig dat sprake is van een flagrante inbreuk op artikel 6 EVRM, dan staat appellant in Turkije een rechtsmiddel als bedoeld in artikel 13 EVRM ten dienste.

Het hof bekrachtigt het vonnis waarvan beroep.

UITLEVERING: *PETRUHHIN*-ARREST EN DE BEVOEGDHEIDSVERDELING TUSSEN UITLEVERINGSRECHTER EN MINISTER

Hoge Raad, conclusie A-G Spronken 23 januari 2018, ECLI:NL:PHR:2018:37

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: art. 19 lid 2 Handvest, art. 47 alinea 1 Handvest, art. 52 lid 3 Handvest, art. 3 EVRM, uitlevering, onderdaan van een andere lidstaat, Petruhhin-arrest, bevoegdheidsverdeling tussen uitleveringsrechter en minister

In deze zaak heeft de rechtbank Den Haag de vervolgingsuitlevering van een Pool aan Oekraïne toelaatbaar verklaard. In cassatie komt hij op tegen de verwerping van het verweer dat art. 19 lid 2 Handvest aan uitlevering in de weg staat vanwege een dreigende onmenselijke of vernederende behandeling in Oekraïne en tegen de afwijzing van het verzoek om (cf. het *Petruhhin*-arrest) Polen te informeren over het uitleveringsverzoek en te vragen of Polen bereid is om de overlevering van de betrokkene te verzoeken met het oog op strafvervolgning in Polen voor het feit waarvoor Oekraïne zijn uitlevering vraagt. Wat betreft het eerste punt wijst de A-G erop dat het Hof van Justitie de beoordeling of een reëel gevaar bestaat dat personen in de verzoekende staat onmenselijk of vernederend worden behandeld heeft neergelegd bij de bevoegde autoriteit. Volgens de rechtspraak van de Hoge Raad is die bevoegde autoriteit in Nederland de minister van Veiligheid en Justitie. Nu art. 19 lid 2 Handvest overeenkomt met art. 3 EVRM en dus op grond van art. 52 lid 3 Handvest dezelfde inhoud en reikwijdte heeft als art. 3 EVRM, bestaat er volgens de A-G geen aanleiding om af te wijken van de bevoegdheidsverdeling tussen uitleveringsrechter en minister zoals deze uit de rechtspraak van de Hoge Raad volgt. Art. 47 alinea 1 Handvest (recht op een doeltreffende voorziening in rechte) staat niet in de weg aan deze bevoegdheidsverdeling. Bij gebreke van relevante Uniewetgeving is het aan de lidstaten om krachtens het beginsel van procedurele autonomie de bevoegde rechterlijke instanties aan te wijzen en de procedureregels vast te stellen voor vorderingen die worden ingediend ter bescherming van rechten die justitiabelen aan het Unierecht ontleen, waarbij de lidstaten in elk geval gehouden zijn een doeltreffende bescherming van die rechten te verzekeren. Degene die meent dat door zijn door de minister toegestane uitlevering art. 19 lid 2 Handvest wordt geschonden, kan zich tot de burgerlijke rechter wenden. Dat is een doeltreffende voorziening in rechte.

Wat betreft het tweede punt merkt de A-G op dat het *Petruhhin*-arrest niets inhoudt over welke autoriteit van de aangezochte lidstaat waarvan de opgeëiste persoon de nationaliteit heeft op de hoogte moet brengen van het uitleveringsverzoek van het derde land. Ook hier moet dus worden teruggevallen op de nationale uitleveringsregels. Nu geen sprake is van een dwingende weigeringsgrond en nu art. 35 UW de minister aanwijst als instantie die moet beslissen in geval van samenloop van een uitleveringsverzoek en een Europees aanhoudingsbevel is de bevoegde instantie de minister van Veiligheid en Justitie.

UITLEVERING: NA EEN VERBOD OP UITLEVERING IN KORT GEDING KAN DE MINISTER EEN NIEUWE BESCHIKKING NEMEN IN GEVAL VAN GEWIJZIGDE FEITEN EN/OF OMSTANDIGHEDEN

Rechtbank Den Haag 29 november 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:14070

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: verbod op uitlevering wegens strijd met artikel 3 EVRM, nieuwe beschikking in geval van gewijzigde feiten en/of omstandigheden, specifieke garanties, niet draagkrachtige motivering van de beschikking

Eiser is een Amerikaan wiens vervolgingsuitlevering wegens ontucht met een minderjarige jongen aan de Verenigde Staten is toegestaan. Het Hof Den Haag heeft de uitlevering verboden, omdat eiser - die zowel homoseksueel is als verdacht wordt van een seksueel misdrijf tegen een kind - een duidelijk hoger risico loopt op een met art. 3 EVRM strijdige behandeling dan andere gevangenen, terwijl het risico bij die andere gevangenen al aanmerkelijk is en de Amerikaanse autoriteiten geen specifieke, op de veiligheid van eiser gerichte garanties hebben verstrekt die zijn veiligheid in het gevangenisstelsel van Oregon kunnen waarborgen ([ECLI:NL:GHDHA:2016:3606](#)). Tegen dat arrest is geen beroep in cassatie ingesteld. Na het arrest heeft de Minister van Veiligheid en Justitie naar aanleiding van nieuwe informatie van de Amerikaanse autoriteiten een nieuwe/aanvullende beschikking genomen, waarbij de uitlevering (weer) is toegestaan.

De voorzieningenrechter verwerpt het bezwaar tegen de beschikking dat het arrest een onverkort verbod op uitlevering meebrengt. Het Hof heeft de uitlevering van [eiser] destijds verboden op grond van de feiten en omstandigheden die in de appelprocedure aan de orde waren. In geval van gewijzigde feiten en/of omstandigheden - waaronder begrepen nadien verkregen (deugdelijke) garanties van de zijde van de VS met betrekking tot de veiligheid van [eiser] in detentie - staat het de Minister vrij een nieuwe beslissing te nemen, zoals hij ook heeft gedaan in de beschikking (zie ook r.o. 4.2 van [ECLI:NL:RBAMS:2017:2200](#) en [ECLI:NL:RBDHA:2015:471](#), r.o. 3.3).

Met eiser is de voorzieningenrechter echter van oordeel dat de Minister op basis van de door de autoriteiten van de VS toegezonden stukken ten onrechte de conclusie heeft getrokken dat de vereiste garanties zijn verstrekt. Garanties, zoals hier aan de orde, moeten specifiek op het waarborgen van de veiligheid van de uit te leveren persoon betrekking hebben. Zulke garanties liggen niet voor. De motivering kan de beslissing van de Minister, zoals neergelegd in de beschikking, niet kan dragen.

De voorzieningenrechter verbiedt de uitlevering.

KADERBESLUIT 2002/584/JBZ: TUL-BESLISSINGEN VALLEN NIET ONDER ARTIKEL 4 BIS, VOOR ZOVER ZIJ NIET DE AARD EN DE DUUR VAN DE STRAF WIJZIGEN

Hof van Justitie van de Europese Unie 22 december 2017, C-571/17 PPU, ECLI:EU:2017:1026 (Ardic) [Hyperlink](#)

Trefwoorden: prejudiciële beslissing artikel 267 VWEU, artikel 4 bis lid 1 kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 zoals gewijzigd bij kaderbesluit 2009/299/JBZ van de Raad van 26 februari 2009, Europees aanhoudingsbevel, beslissing tot herroeping van de opschorting van de tenuitvoerlegging die noch de aard noch de maat van de aanvankelijk uitgesproken straf wijzigt

Tegen de in Nederland woonachtige Duitse staatsburger A. is een Europees aanhoudingsbevel (EAB) uitgevaardigd met het oog op de tenuitvoerlegging van twee vrijheidsstraffen in Duitsland. A. was eerder veroordeeld bij onherroepelijk geworden vonnissen tot twee vrijheidsstraffen van elk een duur van één jaar en acht maanden. Bij dit proces was A. in persoon aanwezig. Nadat A. een deel van die twee straffen had uitgezeten, is de tenuitvoerlegging van het restant daarvan opgeschort. Vervolgens is deze opschorting herroepen en de tenuitvoerlegging van het strafrestant gelast, op grond dat A. de gestelde voorwaarden van de opschorting niet had nageleefd en zich aan het toezicht van de reclasseringsambtenaar had onttrokken. Bij het proces dat tot deze herroepingsbeslissing heeft geleid, was A. niet in persoon aanwezig.

De verwijzende rechterlijke instantie – de Rechtbank Amsterdam – wenst te vernemen of het “proces dat tot de beslissing heeft geleid” in artikel 4 bis lid 1 van kaderbesluit 2002/584 zo moet worden uitgelegd, dat daaronder ook een later proces tot herroeping van die opschorting van de tenuitvoerlegging wegens schending van de genoemde voorwaarden tijdens de proeftijd, waarbij de opgeëiste persoon niet aanwezig was, valt.

Artikel 4 bis lid 1 kaderbesluit 2002/584 bepaalt dat de uitvoerende rechterlijke autoriteit de tenuitvoerlegging van het EAB voor de uitvoering van een tot vrijheidsbenemende strekkende straf of maatregel kan weigeren, indien de betrokkene niet in persoon aanwezig was “bij het proces dat tot de beslissing heeft geleid”, tenzij zich één van vier omstandigheden (sub a-d) voordoet waaronder de uitvoerende rechterlijke autoriteit toch het EAB ten uitvoer moet leggen, ook al was de betrokkene niet aanwezig.

Het Hof wijst erop dat het kaderbesluit 2002/584 ten doel heeft de justitiële samenwerking te vergemakkelijken en te bespoedigen. Zodoende moet artikel 4 bis kaderbesluit 2002/584 zo begrepen worden dat de tenuitvoerlegging van het EAB de regel is, en weigering zodoende de uitzondering. Het begrip “beslissing” moet dus beperkt opgevat worden.

In het arrest *Tupikas* heeft het Hof geoordeeld dat het begrip “beslissing” moet worden geacht te duiden op de procedure die heeft geleid tot de rechterlijke beslissing waarbij de betrokken persoon onherroepelijk is veroordeeld. Dit is in het arrest *Zdziaszek* uitgebreid met een later proces te bevatten waarbij een rechterlijke beslissing wordt gegeven die de maat van een eerder uitgesproken straf onherroepelijk wijzigt. Kortom, “beslissing” verwijst naar de rechterlijke beslissing(en) die betrekking heeft / hebben op de strafrechtelijke veroordeling van de betrokkene, waarbij een onderzoek in feite wordt gedaan over de schuld van de betrokkene en over de hem op te leggen straf.

Het begrip “proces dat tot de beslissing heeft geleid” in de zin van artikel 4 bis lid 1 van kaderbesluit 2002/584 moet aldus worden uitgelegd dat dit zich niet uitstrekt tot een later proces tot herroeping van die opschorting van de tenuitvoerlegging, voor zover deze herroepingsbeslissing noch de aard noch de maat van de aanvankelijk uitgesproken straf wijzigt.

I.c. was hiervan geen sprake, omdat de beslissing tot herroeping van de opschorting van de tenuitvoerlegging de eerdere beslissingen waarbij A. onherroepelijk was veroordeeld onverlet liet, wat betreft de aard en maat van de vrijheidsstraf, maar louter een rekenom inhoud waarbij het al uitgezeten deel afgetrokken werd van de totale duur uitgesproken in het onherroepelijke vonnis.

**KADERBESLUIT 2002/584/JBZ: BEOORDELING STRAFRECHTELIJKE VERANTWOORDELIJKHEID
MINDERJARIGEN IN ABSTRACTO**

Hof van Justitie van de Europese Unie 23 januari 2018, C-367/16, ECLI:EU:C:2018:27 (Piotrowski) [Hyperlink](#)

Trefwoorden: prejudiciële beslissing artikel 267 VWEU, artikel 3 punt 3 kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 zoals gewijzigd bij kaderbesluit 2009/299/JBZ van de Raad van 26 februari 2009, Europees aanhoudingsbevel, overlevering van minderjarigen, beoordeling strafrechtelijke verantwoordelijkheid minderjarigen in concreto of in abstracto

Tegen P., Pools staatsburger, is een Europees aanhoudingsbevel (EAB) uitgevaardigd ter uitvoering van de straffen die hem bij vonnis van 15 september 2011 en van 10 september 2012 zijn opgelegd door de Sąd Okręgowy w Białymstoku (Polen). De onderzoeksrechter van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (België) heeft de overlevering van P. geweigerd voor de tenuitvoerlegging van het vonnis van 15 september 2011 gelet op de weigeringsgrond van artikel 4, 3°, van de (Belgische) wet betreffende het Europese aanhoudingsbevel van 19 december 2003 dat kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 omzet. P. was namelijk ten tijde van de hem ten laste gelegde feiten 17 jaar en in het onderhavige geval was niet voldaan aan de in België geldende voorwaarden voor een vervolging van een minderjarige die ten tijde van de feiten de leeftijd van 16 jaar bereikt heeft. Tegen deze weigering heeft de procureur des Konings hoger beroep ingesteld bij het hof van beroep Brussel, waarbij hij aanvoerde dat het voor de toepassing van de weigeringsgrond in artikel 4, 3°, van de wet betreffende het Europese aanhoudingsbevel zou volstaan om *in abstracto* te beoordelen of de betrokken minderjarige aan het leeftijdscriterium voor strafrechtelijke verantwoordelijkheid voldoet. Het hof van beroep Brussel overwoog dat er op dit vraagstuk geen eenvormige uitlegging in de rechtspraak van het Hof van Cassatie (België) is: in een arrest was enerzijds geoordeeld dat voor de overlevering van een minderjarige *concreet* moet worden beoordeeld of is voldaan aan de voorwaarden om deze persoon in België te kunnen vervolgen of veroordelen, anderzijds was in een ander arrest geoordeeld dat het beginsel van wederzijdse erkenning inhoudt de rechter alleen *abstract* moet beoordelen of de minderjarige voldoet aan het leeftijdscriterium van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid.

Het hof van beroep Brussel stelde daarom drie prejudiciële vragen.

Ten beantwoording van de eerste vraag (of de overlevering alleen kan worden toegestaan van personen die naar het recht van de uitvoerende lidstaat als meerderjarig worden beschouwd) oordeelt het Hof dat de Uniewetgever niet alle minderjarigen van overlevering heeft willen uitsluiten, gelet op de tekst van artikel 3, punt 3 van kaderbesluit 2002/584, maar alleen die minderjarigen die in de uitvoerende lidstaat wegens hun leeftijd niet strafrechtelijk kunnen worden vervolgd of veroordeeld voor de betrokken feiten. Bij gebreke aan harmonisatie is de bevoegdheid om een minimumleeftijd te bepalen vanaf welke een persoon strafrechtelijk verantwoordelijk kan worden gesteld aan de lidstaat gelaten..

Ten beantwoording van de tweede vraag (of in het geval van overlevering van een minderjarige alleen de leeftijd van de betrokkene als criterium geldt (beoordeling *in abstracto*) of dat ook de aanvullende voorwaarden moeten worden beoordeeld (beoordeling *in concreto*)) stelt het Hof vast dat de bewoordingen van artikel 3, punt 3 van het kaderbesluit 2002/584 alleen de grond van de leeftijd uitdrukkelijk bevatten. Zodoende vindt het Hof geen steun voor een uitlegging volgens welke de uitvoerende rechterlijke autoriteit de overlevering van een minderjarige zou moeten weigeren op grond van een toetsing aan de hand van aanvullende voorwaarden inzake een gepersonaliseerde beoordeling van betrokkene die op grond van nationale regels concreet worden gesteld voor de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van minderjarigen. Het Hof verwijst verder naar het beginsel van de wederzijdse erkenning dat de “hoeksteen” vormt van de justitiële samenwerking in de context van kaderbesluit 2002/584. Deze gepersonaliseerde beoordeling op grond van nationaal recht zou in feite neerkomen op een volledig nieuw onderzoek, en zou daardoor elk nuttig effect ontnemen aan het beginsel van de wederzijdse erkenning. Bovendien zou de uitvoerende rechterlijke autoriteit genoodzaakt zijn om allerlei aanvullende inlichtingen te vragen om zich te kunnen vergewissen dat voldaan is aan alle aanvullende voorwaarden. Daardoor zouden meer inlichtingen vereist zijn dan het minimale dat nodig is voor het met spoed nemen van een beslissing over de overlevering. Dit zou elk nuttig effect ontnemen aan de doelstelling van kaderbesluit 2002/584 van vereenvoudiging en versnelling van de overlevering. Het Hof concludeert op de tweede vraag dat de uitvoerende lidstaat voor zijn beslissing over de overlevering van een minderjarige tegen wie een EAB is uitgevaardigd alleen moet nagaan of de betrokkene de minimumleeftijd heeft in de uitvoerende lidstaat om strafrechtelijk verantwoordelijk te worden gehouden voor de feiten die aan het EAB ten grondslag liggen, dus *in abstracto* moet beoordelen, zonder rekening te houden met eventuele aanvullende voorwaarden inzake een gepersonaliseerde beoordeling die in het recht van de lidstaat *concreet* worden gesteld.

Gelet op het antwoord op de tweede vraag behoeft de derde vraag (die was gesteld voor het geval dat een beoordeling *in concreto* is vereist) niet te worden beantwoord.

OVERLEVERING: ARTIKEL 7-PROCEDURE TEGEN POLEN STAAT (NU) NIET IN DE WEG AAN OVERLEVERING

Rechtbank Amsterdam 18 januari 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:222

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Overlevering aan Polen, artikel 7-procedure, artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

Tegen de opgeëiste persoon, die Pools staatsburger is, is een Europese aanhoudingsbevel (EAB) uitgevaardigd met het oog op het uitvoeren van een strafrechtelijk onderzoek ter zake van het vermoeden dat de opgeëiste persoon zich schuldig heeft gemaakt aan een naar het recht van Polen strafbaar feit. De raadvrouw betoogt dat indien de opgeëiste persoon aan Polen wordt uitgeleverd, hij het risico loopt om slachtoffer te worden van een schending van artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (Handvest). De huidige hervorming van de rechtelijke macht in Polen heeft geleid tot een inbreuk op het beginsel van de scheiding der machten en zodoende kan Polen niet meer een rechtsstaat genoemd worden. De Europese Commissie is ter zake een artikel 7-procedure gestart, omdat volgens haar een duidelijk gevaar bestaat voor een schending van de rechtsstaat in Polen.¹ Nu de overleveringsprocedure is gebaseerd op een vertrouwen tussen de EU-lidstaten in elkaars rechtssysteem, en dit vertrouwen door de artikel 7-procedure doorkruist is, stelt de raadvrouw dat er geen opgeëiste personen meer zouden moeten worden overgeleverd aan Polen, zeker als het geval gericht is op een berechting.

De rechtbank overweegt dat de artikel 7-procedure, alsmede de nieuwe aanbevelingen gedaan door de Europese Commissie, ertoe strekken om te voorkomen dat de situatie in de verdere toekomst zou kunnen ontstaan. Naar de huidige stand van zaken oordeelt de rechtbank dan ook dat overlevering niet tot een schending van de grondrechten van de opgeëiste persoon, met name artikel 47 Handvest, zal leiden.

De rechtbank staat de overlevering toe.

KORTE SIGNALERINGEN

Artikel, ‘De netto opbrengst van de Vidgen-jurisprudentie,’ *Delikt & Delinkwent*, 2018/7

Trefwoorden: ondervragingsrecht, artikel 6 lid 3 EVRM, betrouwbaarheid getuigenverklaringen, Vidgen-zaak, Hoge Raad, relativering

[Hyperlink](#)

Artikel, ‘J.W. Ouwerkerk, Herijking van het Uniestrafrecht. Over grondslagen voor strafrechtelijke regelgeving in de Europese Unie, Den Haag: Boom Juridisch 2017, *Delikt & Delinkwent*, 2018/4

Trefwoorden: oratie van Ouwerkerk, fundament strafrecht binnen Europese Unie, kritische kanttekeningen

[Hyperlink](#)

Factsheet, ‘Right not to be tried or punished twice (the *non bis in idem* principle),’ Press Unit European Court of Human Rights, December 2017

Trefwoorden: *Ne bis in idem*, artikel 4 van Protocol No. 7 bij het EVRM, criminal charge, Engel criteria

[Hyperlink](#)

¹ Op grond van artikel 7 lid 1 VEU kan de Europese Commissie de Raad vragen om te constateren dat er duidelijk gevaar bestaat voor een ernstige schending van de kernwaarden van de Unie door een lidstaat. De procedure kan uiteindelijk leiden tot schorsing van stemrechten van die lidstaat in geval van een “ernstige en voortdurende schending” van Uniewaarden door die lidstaat. Zie verder <http://www.minbuza.nl/ecer/nieuws/2017/12/commissie-duidelijk-gevaar-voor-rechtsstaat-in-polen.html>.